

KSZTAŁCENIE NA ODLEGŁOŚĆ – e-nauczanie

Podstawową cechą kształcenia zdalnego jest fizyczne oddalenie nauczyciela od ucznia, przykładem tego mogą być kursy radiowe, telewizyjne lub korespondencyjne. Szeroką definicję kształcenia zdalnego przytacza m.in. R. Nagórski. Według niego „Edukacja na odległość oznacza takie prowadzenie procesu kształcenia, w którym w istotny sposób uwzględnia się znaczący dla tego procesu brak bezpośredniego kontaktu ucznia z nauczycielem i innymi kształcącymi się – poprzez zastosowanie specyficznej organizacji kształcenia, w której kluczowe znaczenie mają:

- specjalnie przygotowane materiały i pomoce dydaktyczne, do wykorzystania w procesie uczenia się,
- odmienne niż w tradycyjnym kształceniu szkolnym sposoby komunikowania się ucznia z nauczycielem i monitorowania przez nauczyciela procesu uczenia się, a także inne sposoby kontaktowania uczących się między sobą.
- Odpowiednia obsługa tego kształcenia i administrowanie nim.”

Nowe medium, jakim jest Internet stworzyło nowe możliwości. Powstaje szereg nowych pojęć takich jak wirtualna szkoła wirtualna klasa, szkoła bez ścian. Komunikowanie za pomocą podstawowych usług Internetu takich jak poczta elektroniczna, lista dyskusyjna, chat room, telnet, FTP i strony WWW niezależnie od dystansu, jaki dzieli uczestników przebiega niemal natychmiast. Nauczyciel przygotowuje materiały dydaktyczne, które umieszcza w sieci lub przesyła bezpośrednio swoim uczniom. Przez sieć daje im wskazówki, przekazuje instrukcje kieruje procesem kształcenia, stwarzając warunki do pracy indywidualnej, grupowej i zespołowej. Uczniowie komunikują się z nauczycielem wchodzą w interakcje z grupą i materiałem kształcenia. Komunikowanie się przez Internet może przebiegać w dwóch trybach: synchronicznym – komunikowanie w czasie rzeczywistym (on-line) oraz z przesunięciem w czasie, czyli trybie asynchronicznym. W trybie asynchronicznym wysyłanie komunikatów następuje w różnym czasie. Uczniom daje to możliwość przemyślenia problematyki zajęć i przygotowania odpowiedzi. Asynchroniczny tryb komunikowania jest najlepszy do wszelkiego rodzaju ćwiczeń utrwalających. W indywidualnych kontaktach nauczyciela i ucznia najlepiej sprawdza się poczta elektroniczna, daje ona możliwość dostosowania komunikatów do poziomu ucznia zarówno zdolnego, jaki i słabego. Na równoczesne przesyłanie wiadomości między członkami grupy pozwala lista dyskusyjna. Dzięki niej uczniowie porozumiewają się między sobą, a nauczyciel z całą klasą. Mogą wymieniać się doświadczeniami, pomysłami w rozwiązywaniu problemów. Korzystać z pomocy, gdy napotkają na trudności. Zaktywizowani uczniowie wspólnie dochodzą do właściwych rozwiązań w ten sposób utożsamiają się z grupą.

Dzięki usłudze FTP uczniowie mogą pobierać materiały dydaktyczne z serwera, na którym zostały umieszczone przez nauczyciela i umieszczać tam swoje prace. Usługa ta pozwala również na ściągnięcie programów komputerowych w celu wykorzystania ich do realizacji zadań.

W kształceniu zdalnym popularne strony WWW zawierają treści kształcenia, dlatego służą jako podręcznik. Mogą być również wykorzystywane jako tablica informacyjna, na której nauczyciel umieszcza ogłoszenia odnośnie organizacji zajęć. Inne zastosowanie edukacyjne strony WWW w kształceniu zdalnym to interaktywne bazy danych. Polega to na tym, że uczniowie zbierają informacje potrzebne do realizacji postawionego zadania i umieszczają je w odpowiednich rekordach przygotowanych przez instruktora bazy danych. Zgromadzony materiał poddawany jest dyskusji przez dopisywanie refleksji i opinii w specjalnie przygotowanych do tego polach. Komunikacja w trybie synchronicznym wymaga jedności czasu, przy zachowaniu dystansu fizycznego osób komunikujących się. Synchroniczny sposób komunikowania wymaga ustalenia czasu i miejsca spotkania w sieci. Miejszem tym jest najczęściej chat room. Wykorzystywany jest, kiedy przy rozwiązaniu problemu ważna jest natychmiastowa odpowiedź. Od uczestników, chatu wymagana jest koncentracja umysłowa i wewnętrzna dyscyplina oraz biegłość w obsłudze klawiatury. Ważne jest, aby wszyscy uczestnicy mieli możliwość dyskusji i nie byli ignorowani przez innych. Synchroniczny sposób komunikowania w kształceniu zdalnym przypomina dyskusję stosowaną w nauczaniu tradycyjnym.

W kształceniu na odległość można wykorzystać usługę telnetu w sytuacji, kiedy uczniowie pracują nad wspólnym projektem korzystając z programu i danych umieszczonych na jednym komputerze, najczęściej w szkole.

Metody pracy ucznia i nauczyciela charakterystyczne dla kształcenia stacjonarnego, dzięki nowym możliwościom komunikacji mogą być wykorzystane w edukacji zdalnej, a także rozszerzone o nowe formy takie jak: symulacje, seminaria on-line.

Nauczanie zdalne nie pozwala zginąć w klasowym tłumie, a metody kontroli są bardziej wydajne, bo nauczyciel ma dostęp do każdego z uczniów.

W nauczaniu na odległość nie musimy brać pod uwagę tylko kadrę nauczycieli zatrudnionych w szkole, jej zasoby informacyjne i organizacyjne. Możemy korzystać z zasobów informacyjnych innych szkół.

Kształcenie na odległość może znaleźć zastosowanie na wszystkich szczeblach szkolnictwa ponadpodstawowego jak i wszelkiego rodzaju kursach, szkoleniach. Ma szczególne znaczenie dla osób mieszkających poza ośrodkami kształcenia oraz osób niepełnosprawnych.

Za tego typu edukacją przemawiają:

- Elastyczny sposób uczenia się w dogodnym miejscu czasie i tempie.
- Zapewnienie komfortu psychicznego

Przeciw:

- Izolacja osoby uczącej się od nauczyciela i innych członków grupy.
- Wymogi posiadania umiejętności samodzielnego uczenia się
- Konieczność wykazania przez uczącą się osobę wysokiego stopnia samodyscypliny.

Nauczanie z wykorzystaniem sieci dopiero raczkuje w naszym kraju. Mijmy nadzieję, że podejmowane obecnie próby popularyzowania tej formy kształcenia zaowocują w przyszłości znacznym zwiększeniem liczby osób mogących z niej skorzystać.

Maciej Terlecki

<https://szkolnictwo.pl/index.php?id=PU0992>